

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 7. szám
2010. április 23.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 7. szám

2010. 15. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Németh Noémi

nemeth.noemi@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	12
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	12
Külpiaci információk.....	13
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	18
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutözsdén.....	21
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	24
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	24
Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések.....	25
CUKORPIACI JELENTÉS.....	26

GABONAPIACI JELENTÉS

- A Nemzetközi Valutaalap (IMF) adatai szerint a reál GDP 0,6%-kal csökkent 2009-ben a világon. Az USA-ban és az EU-ban számottevő volt a visszaesés, ugyanakkor Brazíliában alig változott a GDP. Ázsia egyes országaiban csupán a növekedés üteme lassult a recesszió évében.
- Az USDA szerint a mezőgazdasági termékek iránt hosszú távon erős marad a kereslet, ami egyes termények árát (pl. kukorica, olajos magvak) magas szinten tarthatja.
- A chicagói és a párizsi árutőzsdén a búza és a kukorica valamennyi határidős ára nőtt a 14-15. héten. A BÉT-en az ó- és újtermésű eurobúza jegyzései stagnáltak, az ótermésű takarmánykukoricáé azonban emelkedett a vizsgált időszakban.

A krízis után¹

Az IMF áprilisi jelentése szerint a reál GDP 0,6%-kal csökkent a világon 2009-ben. Bár a fejlett országokban 3,2%-os volt a visszaesés, a fejlődő gazdaságokat kevésbé érintette a válság és összességében 2,4%-kal nőtt a reál GDP-jük a recesszió évében. A szakértők ezt követően jelentős fellendülést várnak, ami globális szinten a reál GDP 4,2%-os növekedését valószínűsíti 2010-ben, 4,3%-osat 2011-ben.

A fejlett gazdaságok közül az USA-ban (2010: +3,1%; 2011: +2,6%) nagyobb fellendülés várható, mint az EU-ban (+1%; +1,8%) vagy Japánban (+1,9%; +2%). A társadalmi jólét újratemetése, a pénzügyi szektor helyreállítása mellett a gyenge munkaerőpiac jellemzi az Egyesült Államok gazdaságát a közeljövőben. Az ázsiai országokban a válság kevésbé érezte hatását, és erőteljes gazdasági növekedésükkel (+6,9%; +7%) adnak további lendületet a világgazdaság élénküléséhez. A kisebb adósságállomány és a nagyobb tartalékok csillapították a krízis hatásait Latin-Amerikában. A térség reál GDP-jének növekedése számottevő, 4%-os lehet az elkövetkező két évben. A FÁK országaiban a GDP 2009. évi 6,6%-os visszaesését követően az idén 4, 2011-ben 3,6%-os növekedéssel számolnak az IMF szakértői. A magasabb árak (olaj, gáz, fém) kedvezően hatnak a térség exportorientált országainak termelésére és foglalkoztatottságára. Emellett a kereskedelem és a tőkeáramlás normalizálása hozzájárul a gazdaság további erősödéséhez.

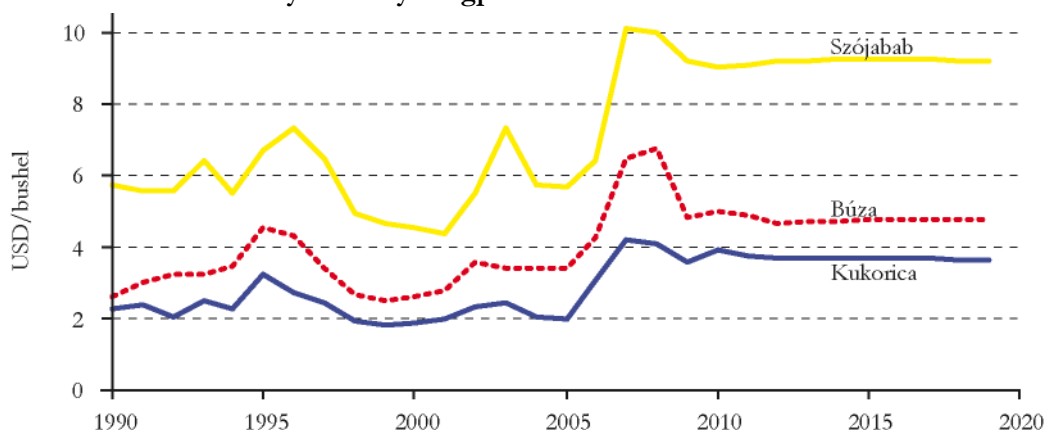
Az Európai Unió gazdaságának lassú helyreállására számít az IMF, amit a tagállamok eltérő gazdasági fejlettségével magyaráz. A reál GDP 1%-kal nőhet az idén, 1,8%-kal 2011-ben. A kedvező makrogazdasági hatások segítik a fejlett tagországok gazdasági fellendülését, ugyanakkor egyes kisebb tagállamok súlyos pénzügyi problémái visszafogják a fejlődés ütemét, és hátrányosan érintik a régió többi részét. Magyarországon a reál GDP 6,3%-kal csökkent 2009-ben az elő-

¹ IMF, USDA, FAPRI

ző évihez képest, és még az idén sem várható fellendülés (-0,2%). 2011-ben azonban 3,2%-os növekedést valószínűsítene az IMF szakértői.

A gazdasági fejlődés – amelyet elsősorban a monetáris eszközök generálnak – fenntarthatóságának kulcsa a bizalom gyors és szilárd helyreállítása. A következő években a fogyasztás globális növekedése, a kereslet és a kereskedelem élénkülése járulhat hozzá a gazdasági növekedéshez. Az USDA a mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedését prognosztizálja hosszú távon. Az USA bioetanol-termelésének kukoricaigénye, illetve az EU biodízel-előállításának növényi olajok iránti szüksége a gabonafélék és az olajos magvak árát magas szinten tarthatja.

Néhány termék világszintű árának várható alakulása

Forrás: USDA

Határidős jegyzések

Április elején féléves mélypontot ért el a búza és a kukorica jegyzése a chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) (5-6. ábra). Ezt követően folyamatos emelkedés figyelhető meg, a búza jegyzése 12-13, a kukoricáé 7-8 dollárral nőtt tonnánként a 15. hét végére a két héttel korábbihoz viszonyítva. A gyenge USA dollár mellett a munkanélküliség csökkenéséről érkező hírek is kedvezően hatottak valamennyi piacra. A kukorica jegyzését az a rémhír is erősítette, amely szerint az USA egyik meghatározó gabonapiaci vállalata törli tőzsdei szállításait.

A CME/CBOT-n bekövetkezett változások a párizsi árutőzsdére (MATIF) is továbbgyűrűztek (7-8. ábra). A búza jegyzésének emelkedését segítette, hogy a Strategie Grains 1,7 millió tonnával 14,6 millió tonnára csökkentette az EU 2009/2010. gazdasági évi zárókészletére vonatkozó prognózist, amit részben az uniós búza más régiók terményével szembeni erősebb versenyképességével indokolt. Az utóbbi hónapokban ugyanis a búza árának esése mellett az euró is gyengült az USA dollárral szemben, ami kedvezően hatott az Unió exportjára. Franciaország búzakivitele

nőhet a legnagyobb mértékben a folyó gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva, (+440 ezer tonna), így meghaladhatja a 9,5 millió tonnát. Számos, nem hagyományos piacon (Ázsia, Latin-Amerika) nőtt a francia búza iránti kereslet.

A BÉT-en nem változott az eurobúza jegyzése a 14-15. héten az április elejéhez viszonyítva (3. ábra). A raktáron lévő készletek és a visszafogott kereslet hatására továbbra is nyomottak az árak. Az ótermesű (májusi, júliusi lejárat) takarmánykukorica határidős ára emelkedett, ellenben az újtermésé (szeptemberi lejárat) stagnált a 14-15. héten (4. ábra).

Termelői árak

Az étkezési búza és a takarmánykukorica hazai termelői ára nem változott számottevően az elmúlt hetekben (1-2. ábra, 1-2. táblázat). A takarmánykukoricáért még mindig valamivel magasabb árat kapnak a termelők, mint az étkezési búzáért.

Az AKI Statisztikai Osztályának adatai szerint a kukorica vetésterülete az idén várhatóan meghaladja az 1,24 millió hektárt, amely az előző évinél közel 4%-kal nagyobb. Április 19-ig a tervezett terület 11,5%-án, 142 ezer hektáron végeztek a vetéssel, a csapadékos idő ellenére a tavalyinál kedvezőbb ütemben haladnak (egy évvel korábban a terület 1%-át sem vetették be).

Az elmúlt hetek esőzése miatt újra nőtt a belvizes területek nagysága. A fenti jelentés szerint több mint 90 ezer hektár mezőgazdasági területet érint árvíz vagy belvíz. A tartós vízborítás következtében 21,6 ezer hektáron pusztult ki valamilyen szántóföldi kultúra. A további csapadékos időjárás nemcsak az őszi vetések állapotát veszélyeztetheti, hanem a tavaszi munkákban is fennakadást okozhat, ami a termelői és határidős árakban is éreztetheti hatását.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (15. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 14. hét	2010. 15. hét	2010. 15. hét/ 2010. 14. hét (%)
Étkezési	tonna	-	3 810,88	-	4 926,00	5 631,58	114,32
búza	Ft/tonna	-	28 313,62	-	27 917,37	28 080,04	100,58
Takarmány-	tonna	1 083,00	-	-	3 034,77	1 337,38	44,07
búza	Ft/tonna	28 059,76	-	-	26 665,35	28 141,99	105,54
Takarmány-	tonna	16 088,66	6 169,76	-	15 761,04	26 105,30	165,63
kukorica	Ft/tonna	31 204,58	28 517,49	-	27 931,74	30 126,60	107,86
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

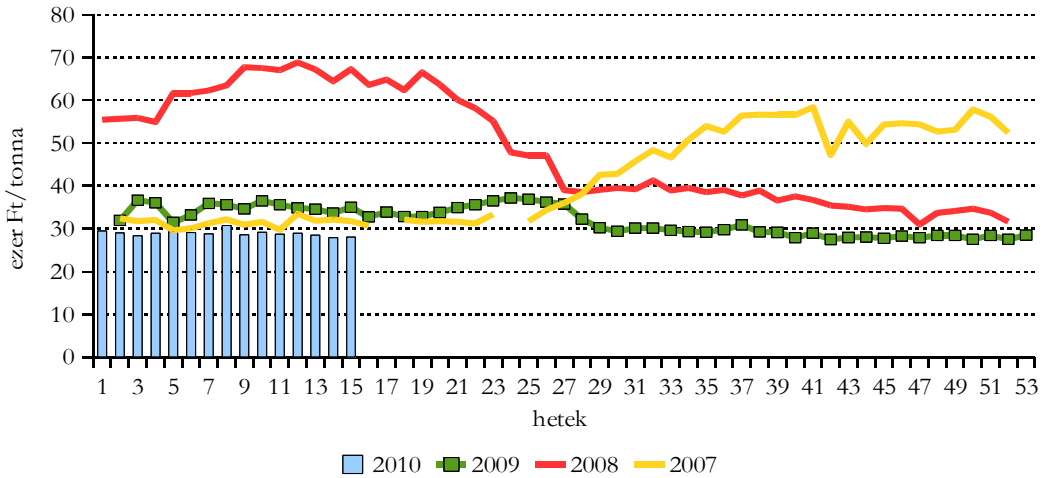
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 15. hét	2010. 14. hét	2010. 15. hét	2010. 15. hét/ 2009. 15. hét (%)	2010. 15. hét/ 2010. 14. hét (%)
Étkezési	tonna	3 249,47	4 926,00	5 631,58	173,31	114,32
búza	Ft/tonna	35 031,93	27 917,37	28 080,04	80,16	100,58
Takarmány-	tonna	-	3 034,77	1 337,38	-	44,07
búza	Ft/tonna	-	26 665,35	28 141,99	-	105,54
Takarmány-	tonna	20 372,41	15 761,04	26 105,30	128,14	165,63
kukorica	Ft/tonna	30 036,06	27 931,74	30 126,60	100,30	107,86
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

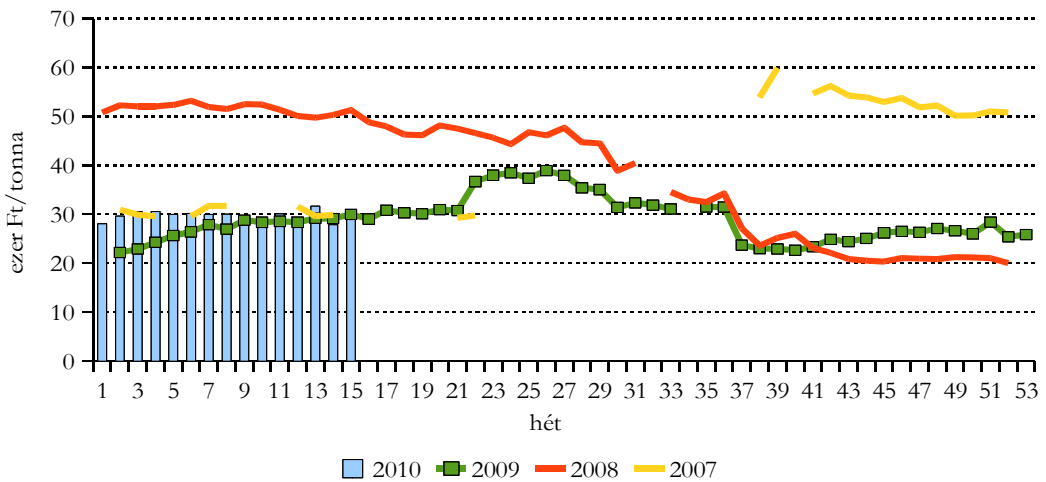
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

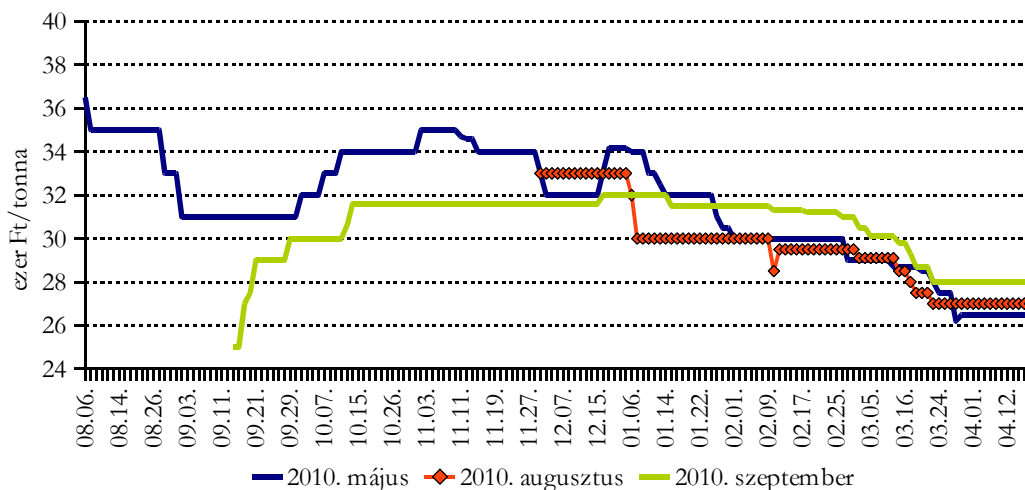

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

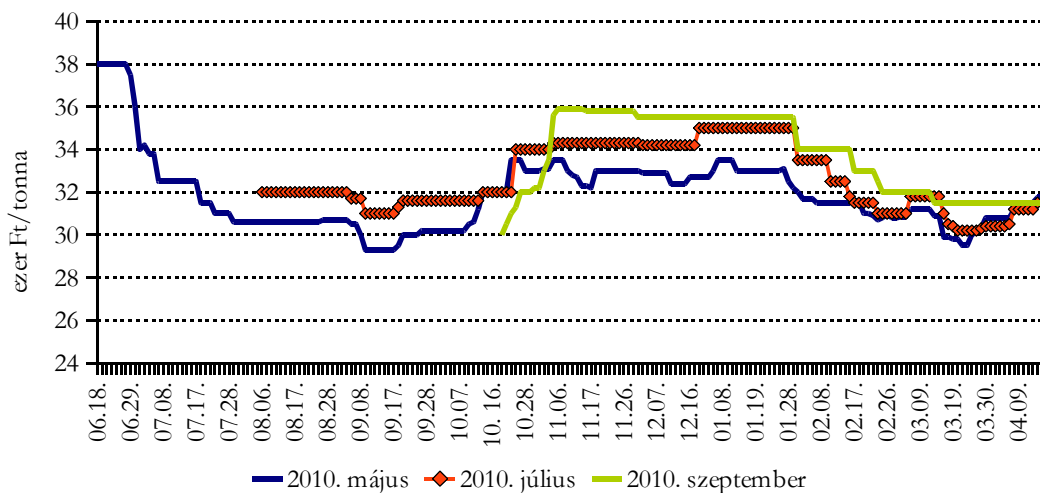
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

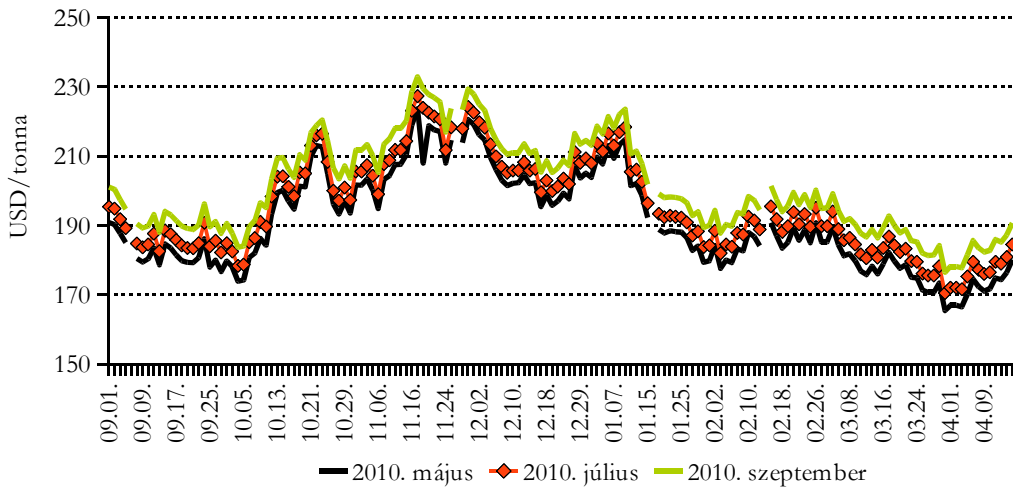
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

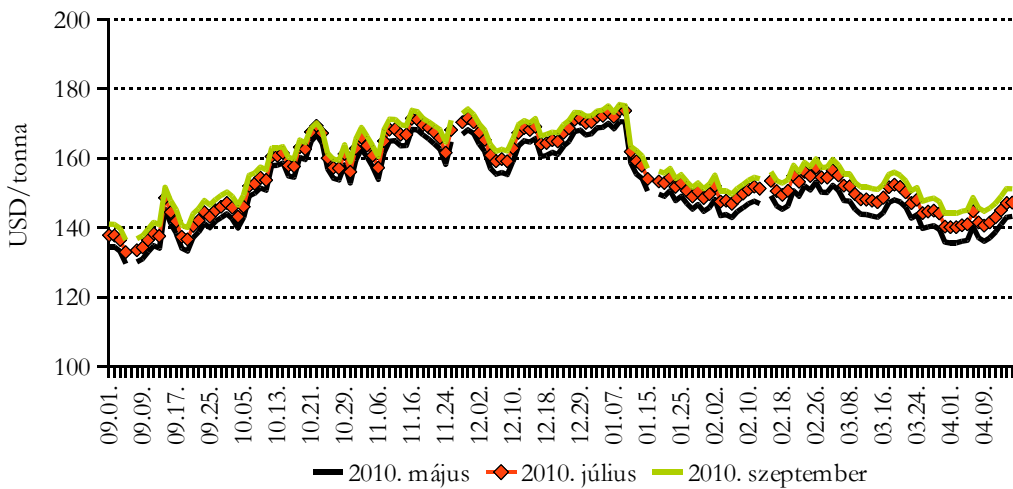
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

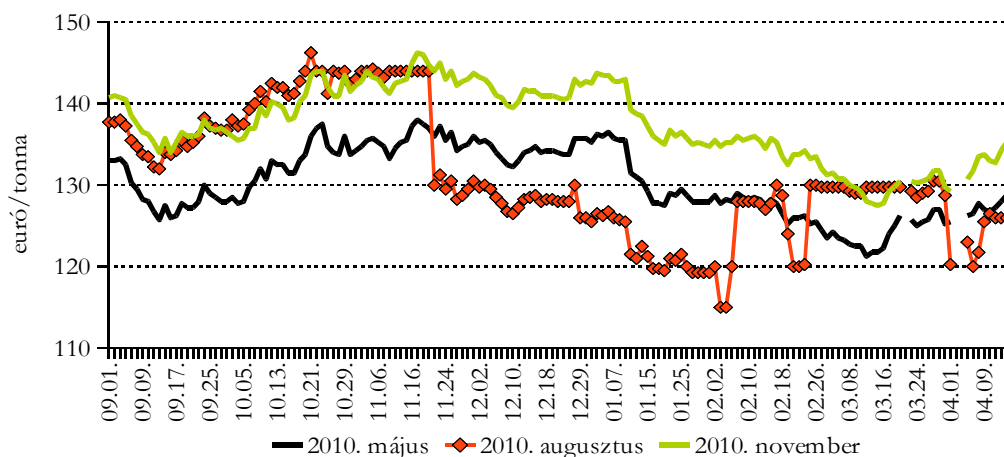
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

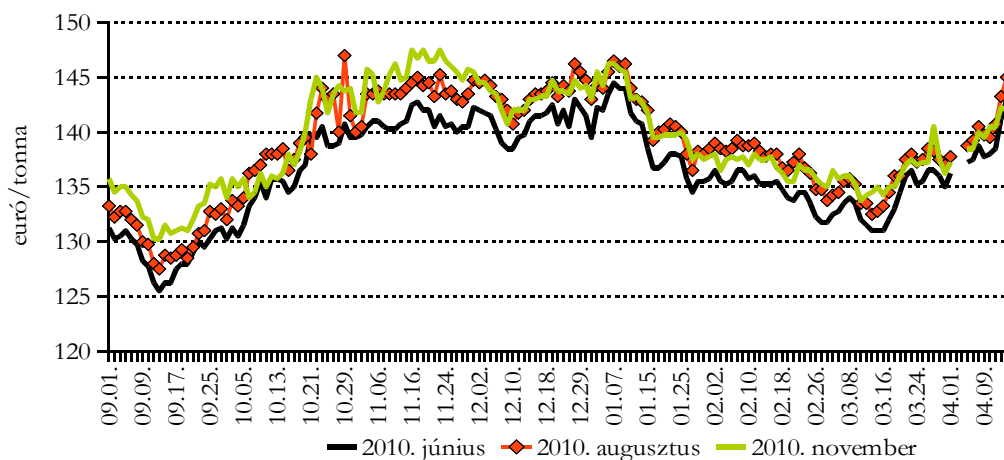
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

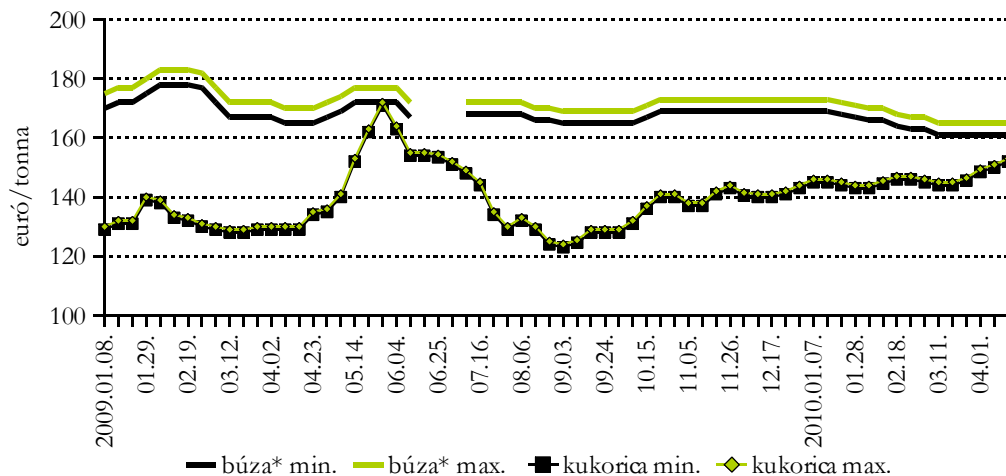
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

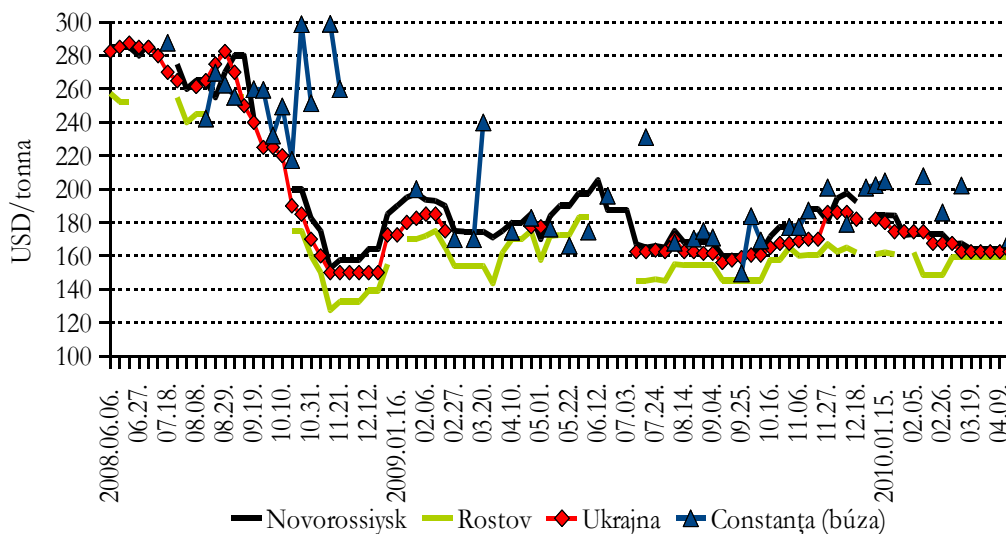

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%)

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna, MNB

10. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 15. hét	2010. 14. hét	2010. 15. hét	2010. 15. hét / 2009. 15. hét [%]	2010. 15. hét / 2010. 14. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1687,48	1367,86	1571,97	93,15	114,92
ömlesztett	Ft/kg	62,51	51,13	51,17	81,86	100,08
Finomliszt BL 55	tonna	2065,03	1552,03	1868,86	90,50	120,41
zsákos	Ft/kg	64,48	51,97	51,52	79,90	99,13
Finomliszt BL 55	tonna	1036,44	450,12	629,42	60,73	139,83
zacskós	Ft/kg	71,64	61,46	56,92	79,45	92,60
Rétesliszt BFF 55	tonna	30,40	54,98	46,46	152,83	84,50
ömlesztett	Ft/kg	72,25	61,24	62,78	86,89	102,52
Rétesliszt BFF 55	tonna	30,55	12,25	31,44	102,91	256,65
zsákos	Ft/kg	74,98	61,30	63,04	84,09	102,84
Rétesliszt BFF 55	tonna	72,78	31,36	50,44	69,31	160,84
zacskós	Ft/kg	86,56	71,19	67,99	78,55	95,51
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1297,96	997,05	1011,79	77,95	101,48
ömlesztett	Ft/kg	60,73	48,94	47,41	78,07	96,87
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1319,80	832,61	1121,71	84,99	134,72
zsákos	Ft/kg	61,97	51,15	50,72	81,84	99,15
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	428,47	525,45	601,14	140,30	114,40
ömlesztett	Ft/kg	65,90	53,95	52,89	80,26	98,03
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	73,85	46,70	91,43	123,81	195,78
zsákos	Ft/kg	70,57	59,23	60,05	85,09	101,38
Étkezési búzadara AD	tonna	84,11	26,57	58,90	70,03	221,68
zacskós	Ft/kg	83,18	75,81	76,40	91,84	100,77

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. április	2010. március	2010. április*
Finomliszt BL 55	154	154	153
Fehér kenyér	238	236	242
Félbarna kenyér	215	237	234
Étkezési búzadara AD	198	192	193

* 2010. április 20-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. április 16.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. május	129,50	34 081	2010. május	180,21	34 968	2010. május	186,09	36 109
2010. augusztus	126,00	33 159	2010. július	184,62	35 824	2010. július	190,13	36 893
2010. november	136,50	35 923	2010. szeptember	190,77	37 017	2010. szeptember	194,54	37 749
2011. január	138,50	36 449	2010. december	200,60	38 924	2010. december	201,06	39 014
2011. március	140,75	37 041	2011. március	210,70	40 884	2011. március	207,49	40 261
2011. május	142,50	37 502	2011. május	216,49	42 008	2011. május	211,99	41 135
Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****					
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna			
2010. május	191,05	37 071	2010. május	99,00	29 706			
2010. július	195,00	37 838	2010. július	101,75	30 531			
2010. szeptember	199,50	38 711	2010. november	104,50	31 356			
2010. december	205,93	39 959	2011. január	106,75	32 031			
2011. március	211,90	41 117	2011. március	109,00	32 707			
2011. május	215,76	41 866	2011. május	109,00	32 707			

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade. LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. június	142,50	37 502	2010. május	143,31	27 808
2010. augusztus	144,50	38 028	2010. július	147,24	28 570
2010. november	141,75	37 304	2010. szeptember	151,18	29 335
2011. január	144,50	38 028	2010. december	155,22	30 119
2011. március	146,25	38 489	2011. március	160,04	31 054
2011. június	145,75	38 357	2011. május	163,29	31 685

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

MATIF, Párizs		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna
2010. május	309,00	81 320
2010. augusztus	298,00	78 425
2010. november	303,00	79 741
2011. február	307,00	80 793
2011. május	309,75	81 517
2011. augusztus	298,75	78 622

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 15. hét		2010. 15. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	131	38 313	-	-	április
La Pallice	130	38 020	122	32 200	április
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	137	40 025	130	34 272	április
Würzburg	117	34 035	111	29 263	április
Köln	126	36 811	122	32 163	április
Drezda	-	-	111	29 263	április
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	129	37 687	127	33 481	április
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-
Ausztria					
Bécs	118	34 328	-	-	április
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	135	35 485	május
Bordeaux/Bayonne	-	-	133	34 957	május
La Pallice	-	-	133	34 957	május
Németország					
Hamburg	140	40 901	153	40 335	április
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2010. 15. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	99	26 149	április
Franciaország			
Rouen	99	25 994	május
La Pallice	-	-	-
Creil*	90	23 621	május
Németország			
Hamburg	104	27 418	április
Hannover	-	-	-
Drezda	90	23 727	április
München	98	25 836	április
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	106	27 945	április
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	108	28 367	május
Németország			
Hamburg	127	33 481	április
Hollandia			
Rotterdam*	129	34 008	április
Belgium			
Brüsszel	125	32 954	április

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 04. 09.		2010. 04. 16.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	269,57	53 571,65	269,88	52 367,52	április	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	205,90	40 918,51	210,70	40 884,23	április	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	167,30	33 247,53	171,10	33 200,24	április	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	188,40	37 440,73	197,50	38 322,90	április	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	162,50	32 293,63	162,50	31 531,50	április	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	222,90	44 296,92	225,80	43 814,23	április	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	218,90	43 502,00	223,90	43 445,56	április	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	-	-	165,00	32 016,60	május	FOB US Gulf
Argentína	157,60	31 319,85	164,60	31 938,98	május	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	137,80	27 384,99	143,40	27 825,34	április	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	135,00	26 828,55	135,00	26 195,40	április	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Az Amerikai Egyesült Államok Élelmiszer- és Agrárpolitikai Kutató Intézet (FAPRI) prognózisa szerint az olajnövény termékpálya további fejlődése várható a 2010 és 2020 közötti időszakban.
- A chicagói árutőzsdén a szójabab valamennyi határidős jegyzése emelkedésnek indult április első két hetében.
- Kína (a világ vezető növényolaj importőre) korlátozásokat vezetett be az argentin szójaolajimporttal szemben.
- A BÉT-en felemás képet mutattattak a napraforgó- és a repcemag határidős jegyzései.

Világpiaci kitekintés

A FAPRI előrejelzése szerint az olajnövények termesztésének növekedése várható a 2010 és 2020 közötti időszakban. A tanulmány várakozásai szerint a 2009-es év gazdasági visszaesése után 2010-ben lassan megindul a világgazdaság növekedése. A gazdasági növekedést sok tényező határozza meg. A legfontosabbak: a befektetői és hitelezői bizalom, a beruházási kedv alakulása, a foglalkoztatottság mértéke, a magánszféra fogyasztási és megtakarítási hajlandósága, az energiaárak változása.

A prognózis elkészítésekor átlagos időjárási feltételeket, a jelenlegi és biztosan várható agrár-, kereskedelem- és gazdaságpolitikai feltételeket vették figyelembe. Az olajnövények piacának modellezése során a legnagyobb hangsúlyt az EU-ban 2008 végén elfogadott Megújuló Energiaforrás Irányelv és az USA-ban 2007-ben hatályba lépő Megújuló Üzemanyag Standard kapta. Az olajnövények keresletét tovább növelheti Brazília és Argentína biodízel igénye, valamint India és Kína élelmiszer-fogyasztásának várható emelkedése.

A FAPRI előrejelzése a teljes olajnövény-termékpálya fejlődését várja a vizsgált időszakban. A növényi olajok keresletét a népesség növekedése és a bioüzemanyag-gyártás, míg a darapiacot a növekvő ázsiai takarmányszükséglet élénkíti. A tanulmány szerint az olajos magvak globális piacán a 2009/2010. gazdasági évben kialakult árszintek viszonylag stabilak maradhatnak, a világgazdaság 2010-ben várható fellendülésének és a fentebb említetteknek köszönhetően. A jelenlegi árak is messze meghaladják a történelmi átlagárakat. Ha a bioüzemanyagok hosszabb távon tarják jelenlegi árszintjüket, akkor versenyképesek lehetnek a kőolajjal szemben (2020-ra 94,2 dollár/hordó lehet a kőolaj ára). Az évtized elején az olajos magvak árainak stabilizálódása miatt az olajnövények területének növekedése várhatóan lassulni fog.

Árnyalando a feljebb említetteket, meg kell jegyezni, hogy a bioüzemanyagok élelmiszer-biztonsági hatásai mellett az EU-ban egyre többet foglalkoznak a közvetett földhasználat (ILUC) és az üvegházhatású gázok (GHG) kibocsátásának kapcsolatával. A természetvédők érdekcsoportjai

felől az EU-ra egyre nagyobb nyomás nehezedik, hogy korlátozásokat vezessen be az import bioüzemanyagokra eredetük szerint, ha nem felelnek meg az ILUC elvárásainak (pl. a termőterület nem származhat erdőirtásból, nem alkalmazható környezetkárosító technológia a termelésben). Ez kérdéseket vet fel a bioüzemanyagok jövőjét illetően.

A nemzetközi árutőzsdéken a főbb olajos magvak ára emelkedett április elejétől a 16. hét közepéig. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a 2010. májusi lejáratra szóló szójabab árának esése megállt a 344 USD/tonna (április 5.) szinten és emelkedésnek indult. A mélypont után folyamatosan növekedett az ár (április 21-én 365,8 USD/tonna), a nagyobb emelkedést a görögországi válság, a középnyugat-amerikai kukoricaövezetben a tavaszi munkálatoknak kedvező időjárás és a Goldman Sachs csalásáról megjelenő hír (amely az összes tőzsdepiacot kissé visszavetette az addig kirobbanóan optimista hangulat ellenére) korlátozta. A negatív híreket gyorsan beárzták a piaci szereplők, és más piacokhoz hasonlóan inkább optimista hangulat uralkodik a szójabab piacán is. A repcemag, hasonlóképpen a szójababhoz, jól szerepelt a piacon: a MATIF-on a legközelebbi lejárat jegyzése 10 hónapos csúcsot döntve 318 EUR/tonnán zárt a 16. héten.

A növényi olajok piacán érdekesség, hogy Kína a hazai gyártók védelmében és válaszul a korábban Argentínában a kínai méterárura kivetett antidömping vámra április 1-től korlátozásokat vezetett be az argentin szójaolaj importtal szemben. A kínai felvásárlók vissza is mondták az Argentínából érkező szállítmányokat (ez 200 ezer tonna szójaolaj visszautasítását jelenti havonta), amelyek így Indiába kerülhetnek. Az argentin diplomácia tiltakozik a rendelkezés ellen, de eddig még nem járt sikerrel (április 20-i hírek szerint Kína hajlandó kisebb enyhítéseket tenni). Kína a világ vezető növényiolaj-importőre (évi 10,4 millió tonna) és -felhasználója (32,4 millió tonna évente). A behozatából jelentős részt képvisel a szójaolaj (2,2 millió tonna import és 10 millió tonna felhasználás). A szójaolaj importjának csökkentése a készletek eséséhez és hosszabb távon más növényi olajok (pl. pálmaolaj) felhasználásának növekedéséhez vezethet Kínában. A Chicagóban nem volt jelentős hatással a két ország ellentéte a szójaolaj árára, amely inkább a kőolaj árának mozgását követte, és a legközelebbi lejárat jegyzése a 857,6 és 883,4 USD/tonnás sávban mozgott a 15. és 16. héten (3. ábra).

Hazai körkép

Április közepére virágzásnak indult a repce a magyar termőföldeken, ilyenkor egyik legszebb arcát mutatja a magyar agrárvidék. A repcetermelők egy része most köti az új termésre vonatkozó szerződéseket. A Dunántúlon például 72-73 ezer Ft/tonna közötti áron születnek a megállapodások, ami összhangban van a BÉT határidős jegyzéseivel. A csapadékos idő miatt a porzórovark mozgása nem intenzív, ami hosszabb virágzást okozhat. A megfelelő csapadékkellátottság, a hűvösebb időjárás és a hosszabb virágzás hatására a vegetatív fejlődéssel szemben a generatív fejlődés kerülhet előtérbe. A repce nagyon érzékeny a tápanyag-gazdálkodásra, ezért a megfelelő mennyiségű és összetételű tápanyagellátás kulcskérdés a termés szempontjából. Ahol nem okozott problémát a belvíz, valamint az árvíz és kedvezően alakult az időjárás a repcetermeléshez, ott

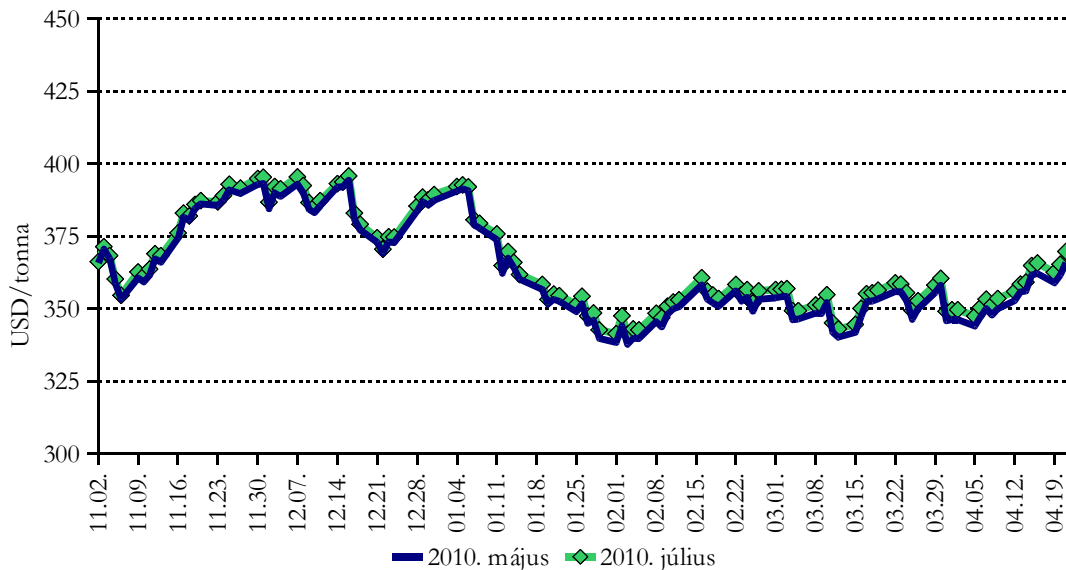
megfelelő tápanyag-ellátottság mellett akár rekord termésátlagokat is elérhetnek a gazdák. Persze figyelembe véve az előző számban (Gabona és Ipari Növények XIII. évf. 6. szám) említett repceterületre vonatkozó állapotjelentést, a közepes és gyenge állapotú (33% és 24%) repceterületek viszonylag nagy aránya miatt továbbra sem várható országos rekordtermés 2010-ben.

A napraforgóvetés akadozását jelentették több megyéből, mert a tartós esőzések és a nedves talajok nehezítették a munkát. Termelés technológiai szempontból még nincs elkésve a vetés, hiszen május elejéig kellene befejezni, de ha továbbra is marad az esős időjárás, akkor a tavaszi munkálatok (talajelőkészítés, vetés, permetezés) rossz időzítése hatással lehet a növények fejlődésére. A vetés késlekedése egyelőre nem volt hatással a piacra.

A hazai jegyzésű napraforgó- és repcemag ára az utóbbi hetekben a megszokott képet mutatja, igazodott a nemzetközi piacok mozgásához. A lejárat határidők alapján mindkét terményről elmondható, hogy amíg a legközelebbi terminusra szóló jegyzések az április 1-jei szinthez képest emelkedtek, addig a későbbi lejáratra csökkentek (6. ábra). A BÉT-en a napraforgómag májusi lejáratra szóló jegyzése elérte 86,5 ezer Ft/tonnát, az októberi lejárat jegyzése viszont 70 ezer Ft/tonnára csökkent a 15. hét végére. A repcemag határidős ára a BÉT-en májusi lejáratra 74,5 ezer Ft/tonnára emelkedett, míg augusztusi lejáratra 71 ezer Ft/tonnára csökkent. A termény későbbi határidőre szóló jegyzései továbbra is tartják magukat a napraforgóval szemben a két növény versenyében, de az árak egyre inkább kiegyenlítődnek.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

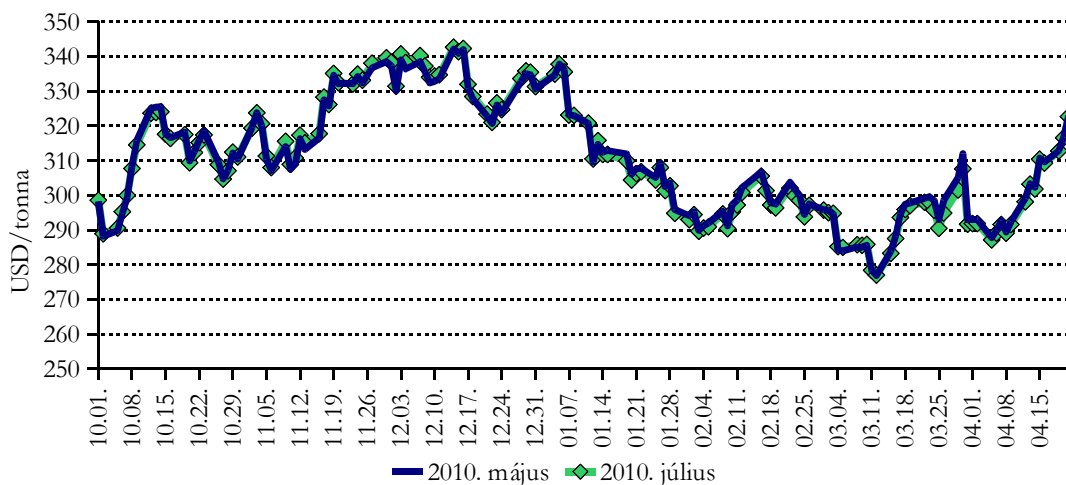

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

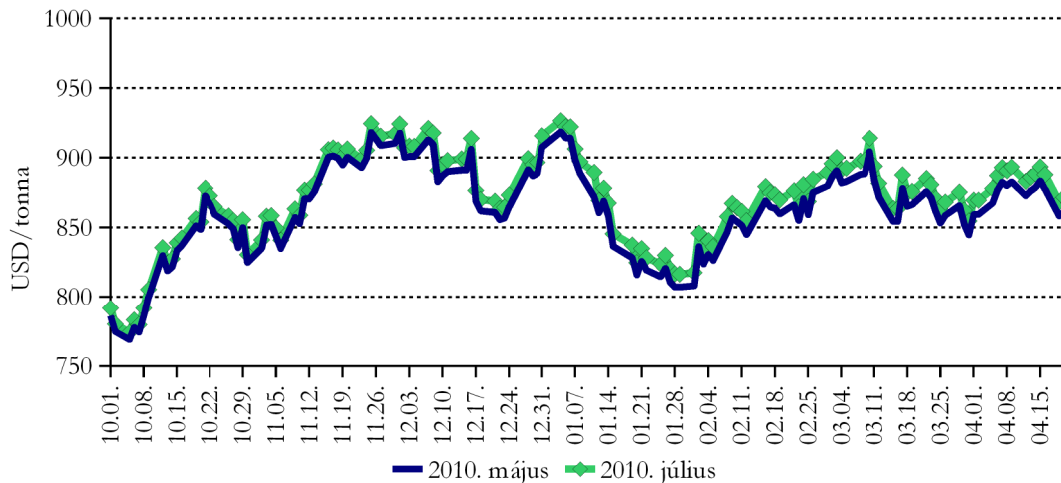
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

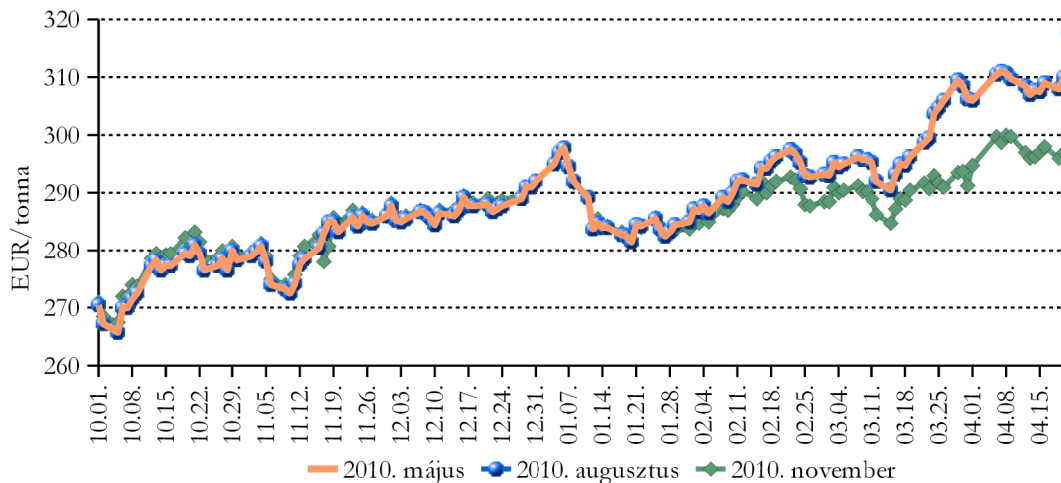
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

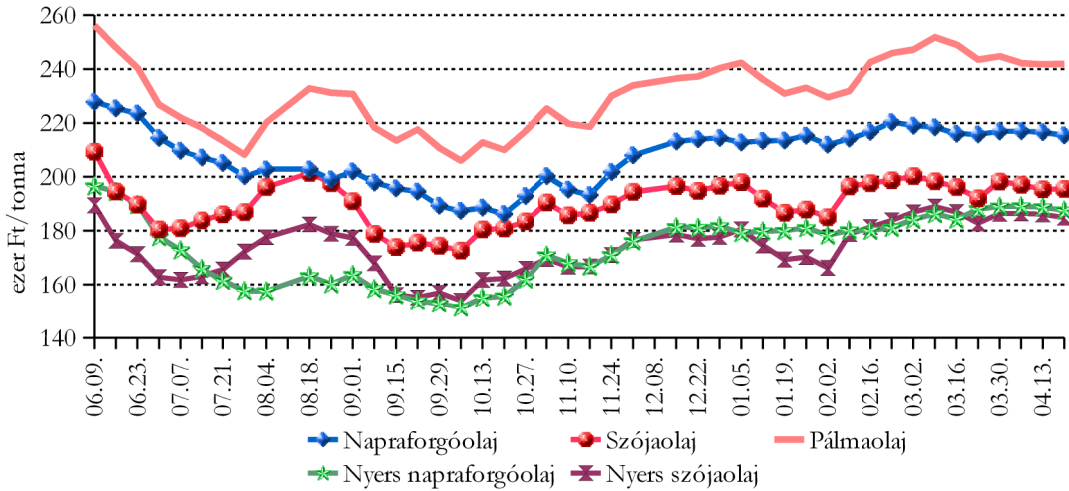
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

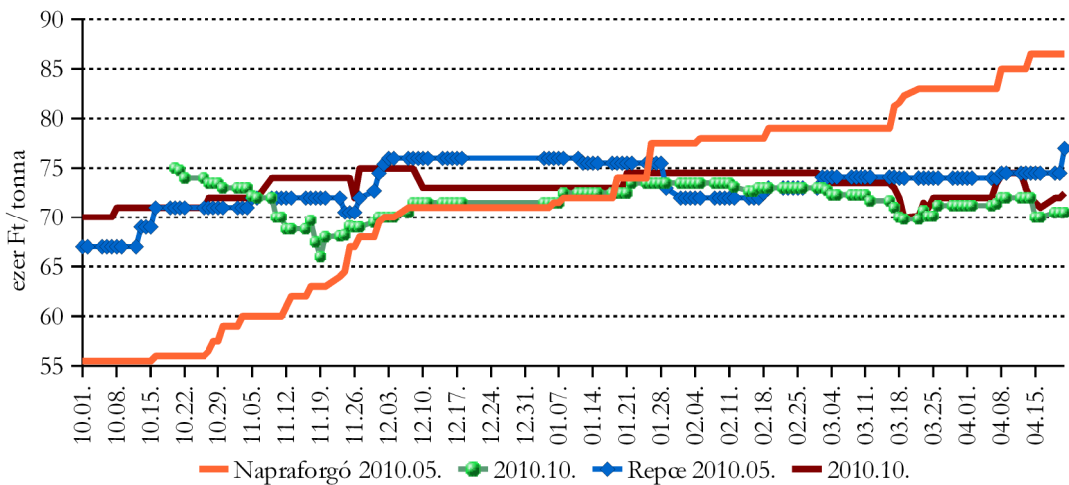
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mértékegység	2009. március	2010. február	2010. március	2010. március / 2009. március (%)	2010. március / 2010. február (%)
Ipari napraforgómag	tonna	48 050	27 877	34 365	71,52	123,27
	Ft/tonna	68 600	71 495	77 763	113,36	108,77
Repcemag	tonna	21 487	31 651	41 524	193,25	131,19
	Ft/tonna	80 542	75 094	76 187	94,59	101,46
Nyers napraforgóolaj	tonna	502	292	283	56,34	-
	Ft/tonna	162 183	171 848	176 813	109,02	-
Napraforgódara	tonna	17 057	12 557	15 090	88,47	120,17
	Ft/tonna	25 292	31 804	31 812	125,78	100,03
Nyers repceolaj	tonna	-	6 107	-	-	-
	Ft/tonna	-	177 739	-	-	-
Repcedara	tonna	10 254	11 111	12 727	124,11	114,54
	Ft/tonna	32 117	30 236	30 750	95,75	101,70

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-04-06	184 140	-	189 155	-	-
	2010-04-13	182 419	-	188 798	-	-
	2010-04-20	177 642	-	187 594	-	-
Repceolaj	2010-04-06	-	278 754	-	-	-
	2010-04-13	-	278 229	-	-	-
	2010-04-20	-	278 408	-	-	-
Szójaolaj	2010-04-06	-	-	186 500	173 603	-
	2010-04-13	-	-	186 149	170 931	-
	2010-04-20	-	-	184 942	169 075	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

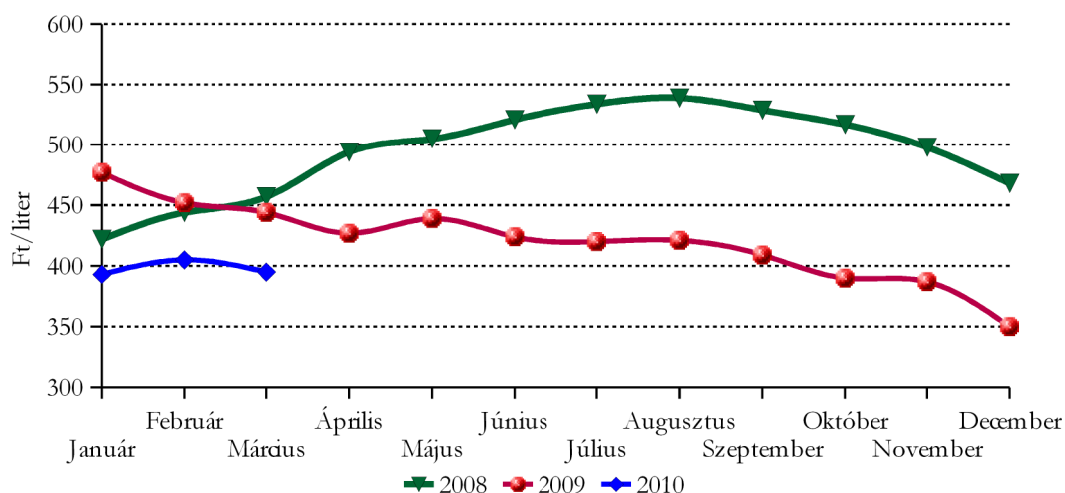
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-04-06	-	-	-	81 314
	2010-04-13	-	-	-	80 668
	2010-04-20	-	-	-	-
Napraforgódara**	2010-04-06	-	-	41 813	31 080
	2010-04-13	-	-	41 734	-
	2010-04-20	-	-	41 761	-
Repccemag	2010-04-06	82 432	83 358	73 007	75 870
	2010-04-13	81 349	81 942	74 194	75 919
	2010-04-20	82 197	82 442	75 568	-
Repcedara**	2010-04-06	-	40 590	41 813	31 870
	2010-04-13	-	36 094	41 734	31 462
	2010-04-20	-	42 006	41 761	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

CUKORPIACI JELENTÉS

- **Brazília és India 2010/2011. gazdasági évi cukortermelése a vártnál kedvezőbben alakul.**
- **A New-York-i árutőzsde év végére szóló nyerscukor jegyzései meghaladták az évközi határidőkre szóló árakat.**
- **Az Európai Unióban az ipari cukor ára nem követte a világpiaci árak emelkedését.**
- **Magyarországon 2010-ben is a legjövedelmezőbb növények közé tartozhat a cukorrépa.**

Világpiaci helyzet

A londoni árutőzsdén a finomított cukor 2010. augusztusra szóló jegyzése 500 dollár/tonna alá esett április első felében. Ez a csökkenés abból adódott, hogy a két legnagyobb cukortermelő ország, Brazília és India kibocsátása a vártnál kedvezőbben alakul. A brazil Cukoripari Egyesület az ország cukortermelésének 10%-os növekedését jelzi a folyó gazdasági évben az előzőhöz képest. A Farm Minister adatai szerint Indiában 12%-kal nőhet a cukor kibocsátása a 2009/2010. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva. Április második felében megállt a finomított cukor jegyzésének a korábbi hetekben tapasztalt csökkenése. A New-York-i árutőzsdén a nyerscukor év végére szóló jegyzései is meghaladták a májusi és a júliusi várakozásokat (1-4. ábra). Ennek oka egyrészt a cukor iránt növekvő globális kereslet, másrészt az év második felében várhatóan mérséklődő kínálat. Kínában a cukornád betakarítását októberben kezdik, és kevesebb termésre számítanak az előző évihez viszonyítva.

A cukor árának esése a várakozásoknak megfelelően növelte a világpiacon a cukor iránti keresletet. Elemzők szerint a 2010/2011. gazdasági év brazil termésének közel 50%-át lekötötték (a teljes brazil kivitel a globális export 45%-a). Március elején Pakisztán az elsők között folytatta az eddig elhalasztott vásárlásait, majd Egyiptom is megkezdte a cukor importját. Mexikó májusra tervezett pótlólagos cukorimportja (350 ezer tonna) is növeli a keresletet.

Elemzők szerint az év hátralévő részében a cukor árának az első negyedévben tapasztalt nagymértékű esése többek között az alábbiaknak köszönhetően sem várható: A pénzügyi alapok befektetései megjelenhetnek az árupiacokon, másrészt a válságban lévő Görögországnak nyújtott támogatás biztosíthatja az euró stabilitását. (Az eurozóna minisztereinek bejelentése szerint 30 milliárd euró hitelt nyújthatnak az országnak.)

Európai kitekintés

A világpiacon az év elején kialakult rekordárakat nem követte az uniós kvótacukor ára (5. ábra). Az EU a kvótán felüli cukor exportkülönbéneke megemlésekor többek között az ipari cukor árát is meghaladó világpiacon árra hivatkozott. Az EU-ban a kvótacukor ára tovább csökkent 2010-ben (2009. október 1-től a referenciaár 404,4 euró/tonna). Jelenleg 479 euró/tonna az uniós átlagár, amely 24%-kal esett vissza a reform kezdete óta.

Hazai körkép

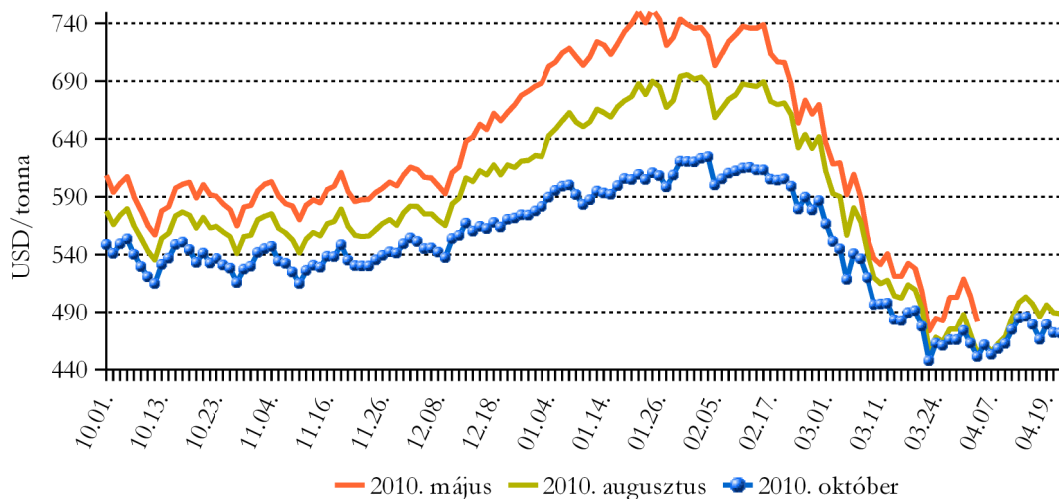
Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk kiszámíthatóbbá tette a cukorrépa hazai termesztését. A cukorrépa 16%-os digesszióra vonatkozó minimálára minden tagállamban egységesen 26,29 euró/tonna a 2010/2011. gazdasági évben. A minimálár feletti támogatás mértékének meghatározása a tagállamok és a cukorgyárak hatáskörébe tartozik. (A Gabona és Ipari Növények XIII. évf. 5. száma az angliai árképzés tervezetét ismertette.) A Magyar Cukor Zrt., az egyetlen magyarországi cukorgyár 2010-es cukorrépa termékértékesítési szerződésében a cukorrépa árképzésének főbb elemei a következők: az első a fent említett minimálár, a második a nemzeti támogatás (11 euró/tonna), a harmadik a cukorgyári ártöbblet (körülbelül 1 euró/tonna, ez a fuvardíjtérítést, a logisztikai költségtérítést és a répaszelet-megváltási díjat tartalmazza). A cukorrépa árából levonásra kerül a 0,84 euró/tonna termelőre eső termelési díj, így 37 euró/tonna körüli összeget kap a termelő. A kaposvári gyár adatai szerint a cukorrépa termelési költsége 430-450 ezer Ft/tonna körül várható, így az optimálisnak tartott 60 t/ha-os hozam mellett, hektáronként 150-170 ezer Ft eredményre számíthatnak a termelők. Ez biztosíthatja, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan a cukorrépa ismét a legjövedelmezőbb növények körébe tartozzon.

Bács-Kiskun megyében néhány termelő a horvát Virovitica, illetve a szerb Crvenka gyárral kötött szerződést az előző gazdasági évben. A két országban a cukorpiac nem szabályozott, így a gyárak a piaci lehetőségeiknek megfelelően értékesíthetnek. A feldolgozáshoz a saját országukon belül nem áll rendelkezésre elegendő mennyiségű cukorrépa, így magyar termelőkkel is kötnek szerződést. Ebben az esetben a hazai termelők nem számíthatnak a nemzeti támogatásra, azonban a külföldi cukorgyárak árajánlata 2009-ben közelített a Magyar Cukor Rt. által kínált árhoz.

Magyarországon a kristálycukor fogyasztói ára tovább csökkent márciusban (6. ábra). A szlovák és a lengyel fogyasztói ár jelentős esését figyelhetjük meg az elmúlt egy évben, a magyar és a cseh ár csökkenése kisebb mértékű volt (7. ábra). A 2009. év elején Szlovákiában és Lengyelországban lényegesen magasabb volt a kristálycukor fogyasztói ára, mint Magyarországon, ami az árak nagyobb mértékű csökkenését eredményezte a vizsgált időszakban. A hazai árak ingadozása jóval kisebb, mint a szlovák és a lengyel áráké, ami azzal függhet össze, hogy hazánkban a kereskedelmi láncok befolyása nagyobb, és folyamatosan alacsony szinten tartják a fogyasztói árakat.

1. ábra

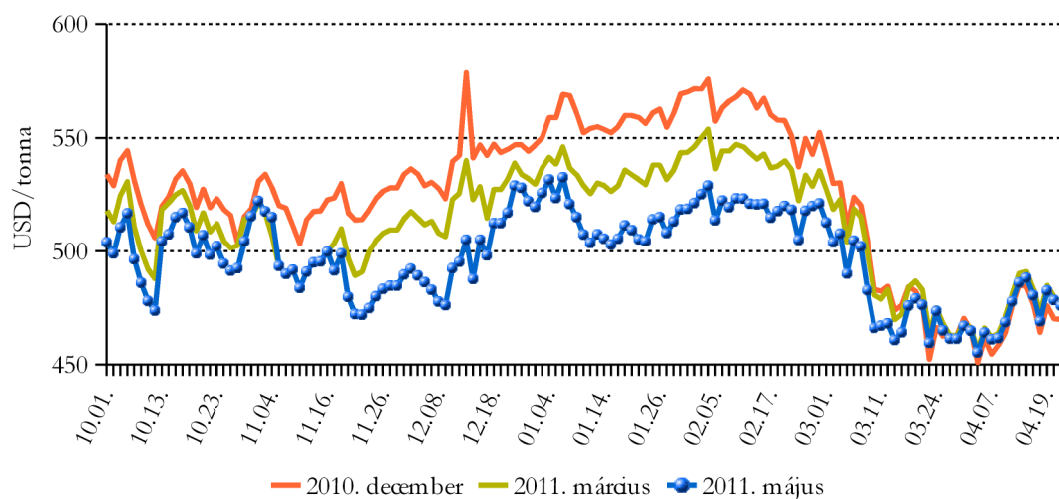
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén I.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

2. ábra

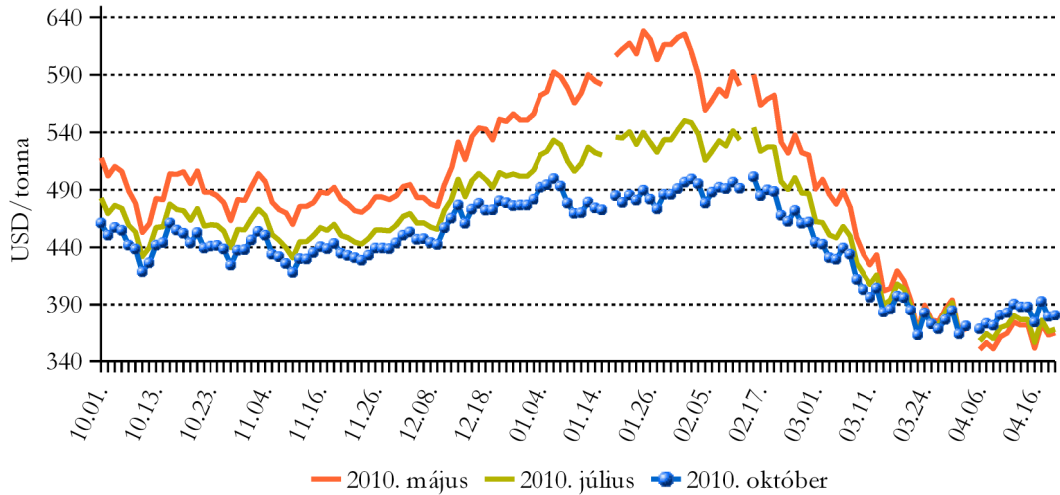
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén II.

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

3. ábra

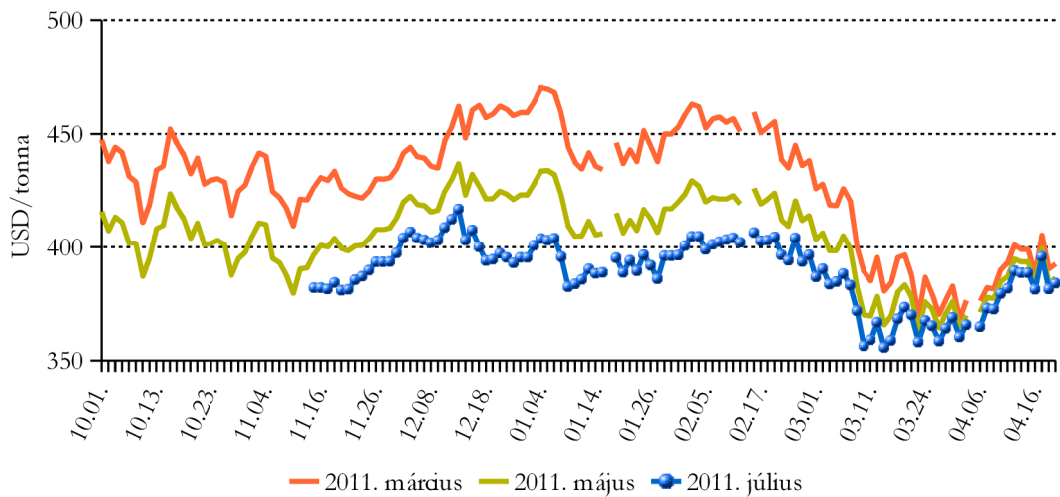
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén I.

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

4. ábra

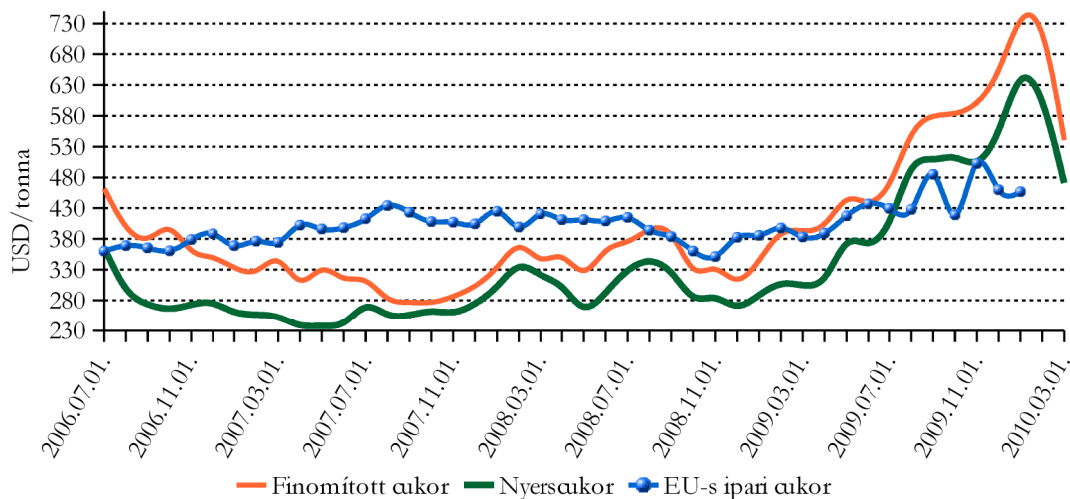
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén II.

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

5. ábra

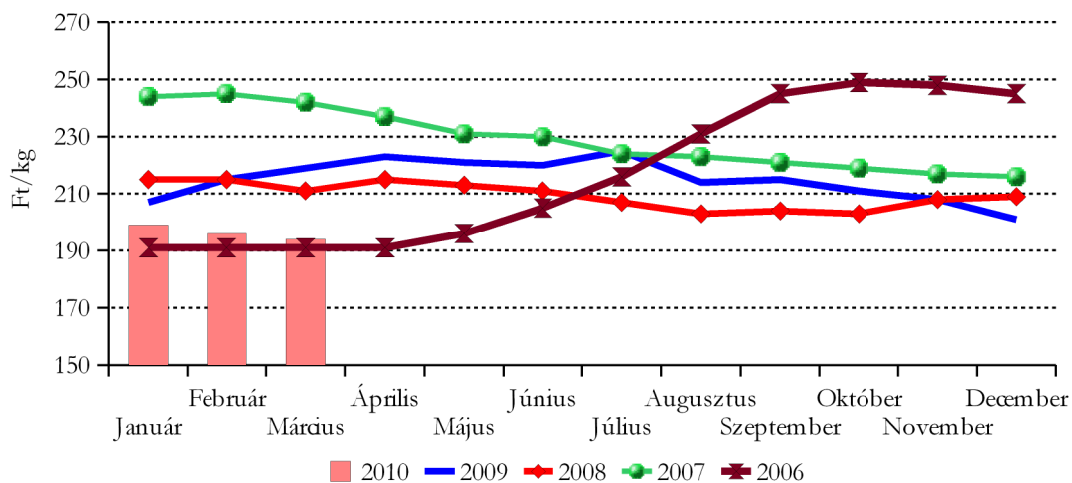
A nyers és a finomított cukor nemzetközi és EU-s árai a cukorreform kezdetétől

Forrás: USDA ERS, EU Bizottság

6. ábra

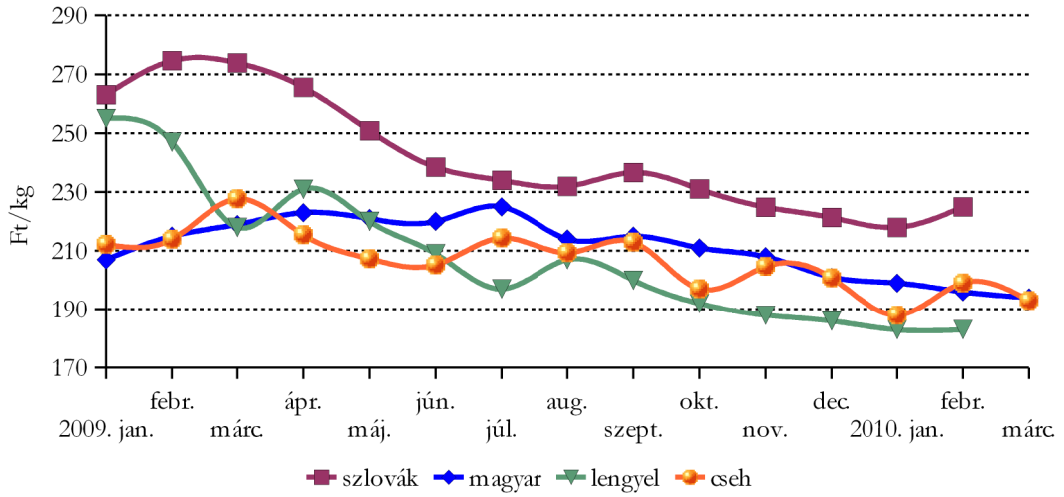
A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

7. ábra

A kristálycukor magyar, szlovák és lengyel fogyasztói ára

Forrás: KSH, SÚSR, GUS, ČSÚ

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>